

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1906

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

CORN. DE JONG ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE Zeestraat 63 :: Den Haag :: Tel. 6038

INHOUD: Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao. — Meerdere kennis omtrent Ned. Oost-Indië. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litteratuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen.

Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

ONTVANGEN GELDEN:

Reeds verantwoord (K.W. 8 April j.l. no. 15)	f 7342.54
Tweede zending van het Bestuur der Afdeling Utrecht.	„ 45.—
Ingezameld op het Bino-bal van 10 April j.l.	„ 4.185
Totaal	f 7391.725

Meerdere kennis omtrent Ned. Oost-Indië.

Ten vervolge op de mededeeling onder bovenstaand hoofd gedaan in het Koloniaal Weekblad van 25 Maart j.l. No. 13, kan nog worden bekend gemaakt, dat ook te Deventer van Regeeringswege, onder leiding van den heer C. Lekkercerker, Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs m. v., bij wijze van proef een cursus voor onderwijzers is ingesteld, om hun meer gedetailleerde kennis van Ned. Oost-Indië bij te brengen, terwijl vanwege de Indische commissie van het Nederl. Onderwijzers Genootschap reeds twee cursussen voor onderwijzers zijn ingesteld, n.l. te Alkmaar en te Amsterdam. De cursus te Alkmaar wordt gehouden door den heer A. G. Boes, Inspecteur bij het lager onderwijs in Ned.-Indië, m. v.; die te Amsterdam is verdeeld over eenige seizoenen en vangt aan met een reeks voordrachten over de natuurlijke gesteldheid van den Indischen Archipel. Stof en sprekers vindt men hieronder vermeld.

- Zaterdag 17 April, Prof. J. F. Niermeyer, Utrecht: Inleiding en Algemeen Overzicht.
- Zaterdag 24 April, E. C. Abendonon, M. I., Den Haag: De Bodem.
- Zaterdag 1 Mei, Dr. J. P. van der Stok, de Bilt: Het Klimaat.
- Zaterdag 8 Mei, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Deventer: De Flora.
- Zaterdag 15 Mei, Prof. Dr. J. F. van Bemmelen, Groningen: De Fauna.

De Secretaris van het Hoofdbestuur:
E. F. GROOSS.

Suriname.

Omtrent de „Prins Maurits“ meldt men uit Amsterdam aan de „N. R. Ct.“ van 11 April:

„De directie van de Koninklijke West Indische Maildienst deelt ons mede, dat zij van haar agent te New-York de navolgende telegrafische mededeeling ontvangen heeft:

Op Zaterdag, den 3den April des morgens ten 9 ure zijnde het s.s. „Prins Maurits“, dat het zich op een Noorderbreedte van 36°10' en Westlengte van 74°1' in nood bevond; verscheidene schepen gingen ter assistentie; er woedde een hevige storm. Zaterdagmiddag 12 uur telegraferde het s.s. „Prins Maurits“ de navolgende noodsignalen: „S. O. S.“ (save our souls) en „sinking fast“. Het s.s. „Algenquin“ (van de Clyde Line) was een der schepen, die ter assistentie waren gegaan, men hoorde aan

boord van dat schip vage draadlooze seinen, doch kort na 12 uur 's middags werd niets meer vernomen.

Verscheidene schepen passeerden de plaats, waar het s.s. „Prins Maurits“ in nood verkeerd had, doch geen spoor werd gevonden, ook niet van wrakstukken.

Wij gingen voort verdere inlichtingen in te winnen, doch tot nog toe zonder resultaat.

De passagiers, die aan boord waren zijn: mevrouw de Wed. Auguste Laroche, Cap Haitien; mevr. Marion Wallace, Port au Prince; de heer en mevr. Clovis Miot, Port au Prince.

De directie vreest, naar aanleiding van dit bericht, dat de kans op redding van de opvarenden van het s.s. „Prins Maurits“ zeer gering is.”

„De West“ van 2 Maart eindigt een interessant hoofd-artikel, waarin een vergelijking gemaakt wordt tusschen gouvernements- en particuliere „vestigingsplaatsen“ van klein-landbouwers, met deze woorden:

„Welk een vruchten te plukken zijn van de Surinaamsche landerijen, blijkt uit het feit, dat bijvoorbeeld een betrekkelijk kleine plantage als Ephraïms-zegen (waar het totaal uitgegeven oppervlak nog geen 150 H.A. is) het afgelopen jaar alleen aan rijst een waarde van ruim dertig duizend gulden produceerde.”

Welke kapitalist, zouden wij willen vragen, legt nu een groote rijstplantage in Suriname aan, in den Saramaccapolder b.v.? Nog steeds worden groote hoeveelheden rijst in de kolonie aangevoerd: in 1913 nog 4.422.738 KG. ter waarde van f 442.274.

Hetzelfde blad verneemt, dat de plantage Meerzorg in handen van het bestuur is overgegaan. Wij achten het aankopen van deze voor allerlei doeleinden gunstig gelegen plantage een zeer verstandige bestuursdaad. Overweging zou het verdienen reeds dadelijk te onderzoeken of het maken van een aanlegplaats ook aan de zijde van plantage Jagtlust mogelijk is. Daardoor zou Meerzorg bij elk getij van uit Paramaribo te bereiken zijn ook voor roeivaartuigen en korjalen.

Over de Lawa-expeditie schrijft „De West“: „Volgens de laatste berichten is het rustig op het plaser. Er zijn geen stroopers meer te bekennen, sedert het salvo een heilzamen schrik aanjaagde.

Toch zou het o.i. geen verstandige politiek zijn, om nu reeds spoedig de geheele expeditie of het grootste deel er van terug te roepen.”

In de vergadering der Koloniale Staten van 11 Maart is met 7 tegen 4 stemmen verworpen de verordening tot wijziging van de scheepvaartverordening (beoogende een verder uitstel mogelijk te maken van de betaling van verschuldigde retributie voor balata).

Voorts was aan de orde: de verordening tot aanvulling van de balata-verordening (streckende om de betalingsvoorwaarden voor concessien te vergemakkelijken, door betaling in termijnen toe te staan).

Ook deze verordening werd na uitvoerige beraadslaging in haar geheel verworpen met 6 tegen 5 stemmen.

Wij hebben de overtuiging niet, dat uitsluitend het belang der kolonie bij deze stemmingen den doorslag heeft gegeven en zullen op de zaak terugkomen, wanneer het officieele verslag der zitting ons bereikt.

In de vergadering van 15 Maart heeft het nieuw gekozen lid van Asch van Wijck het volgende besluit voorgesteld:

„De Koloniale Staten,
„Overwegende, dat in de week van 7—13 Maart 1915

gedurende eenige dagen een politiepost is geplaatst vóór het huis van het Statenlid Kraan,

„Overwegende, dat, naar het algemeen gerucht, aan den bedoelden post opdracht zou zijn gegeven aan te tekenen, welke personen dit huis bezochten;

„Overwegende, dat het alleszins wenschelijk is, dat de Staten daaromtrent worden ingelicht,

Besluiten:

„Naar aanleiding van art. 105 van het Regeeringsreglement den gouverneur uit te noodigen ten aanzien daarvan aan de Staten inlichtingen te willen geven.”

Het besluit, in stemming gebracht, werd met algemeene stemmen aangenomen.

De voorzitter verklaarde, dat het genomen besluit onmiddellijk ter kennis zou worden gebracht van den gouverneur (die ook reeds tevoren officieus ingelicht was van het voorstel dat dien avond aan de orde zou komen).

De zitting werd voor een kwartier geschorst, in welke pauze de procureur-generaal ter vergadering verscheen als gedelegeerde van den gouverneur, om de gevraagde inlichtingen te verschaffen.

Na de inlichtingen, die blijkbaar de vergadering niet bevredigden, te hebben aangehoord, stelde de heer van Asch van Wijck de volgende motie voor:

„De Koloniale Staten,
„gehoord de inlichtingen door den gedelegeerde van den gouverneur verstrekt in zake het plaatsen van een politiepost vóór de woning van hun medelid, den heer Kraan,

„van oordeel, dat de commissaris van politie een maatregel heeft genomen, waardoor de vrijheid van een lid van de Koloniale Vertegenwoordiging is belemmerd,

„van oordeel dat dit optreden van genoemden ambtenaar moet worden betreurd,

„gaan over tot de orde van den dag.”
Deze motie werd met algemeene stemmen aangenomen, onder daverende toejuichingen van het publiek op de tribunes, dat uiteenging onder enthousiaste kreten: Leve van Asch van Wijck!

De Gouverneur heeft ingediend de ontwerp-huishoudelijke begrooting voor 1916. Het omvangrijke dossier heeft ons te laat bereikt om daarover in dit nummer eene bespreking te geven.

Bij het vluchtig doorloopen van de Memorie van Toelichting troffen ons eenige passages, die wij reeds dadelijk willen overschrijven:

Het behoeft nauwelijks gezegd, dat onder de tegenwoordige omstandigheden door den gouverneur nauwgezet is overwogen welke uitgaven al dan niet een plaats in de begrooting zouden mogen krijgen.

In zulke tijden is de neiging zeer sterk om alles wat oppervlakkig beschouwd voor uitstel vatbaar is, uit te stellen. Hoe begrijpelijk ook, vooral omdat wij financieel afhankelijk zijn van het moederland, het is onjuist. Men dient meer dan ooit in het oog te houden dat het belang van moederland en kolonie beide het meest gediend zijn door te trachten de draagkracht der kolonie in den kortst mogelijken tijd te versterken, opdat de last der tijden zoo spoedig mogelijk door de kolonie zelve kan worden gedragen en — kan het zijn — het geleden verlies weder worde ingehaald. Bezuinigend, wachte men zich voor verkeerde zuinigheid.

Die overweging heeft er toe geleid voor den landbouw weder, evenals verleden jaar, eenige voorstellen te doen, die ten doel hebben door versterking van het daarvoor noodige wetenschappelijk personeel en door meerdere proefnemingen, de krachtige ontwikkeling van dien tak van bedrijf te bevorderen.

Naast de bedoelde voorstellen betreffende den landbouw is weder in het belang van de volksgezondheid een memo-

riepost opgenomen voor het voortzetten der proefboringen naar artesisch water, terwijl het subsidie voor de vereniging „Het Groene Kruis” om dezelfde reden weer gevraagd wordt.

Wanneer men nagaat, welke groote sommen de kolonie uitgeeft voor de kunstmatige vermeerdering van hare bevolking door immigratie, dan zal moeten worden toegegeven, dat vooral in dit land uitgaven ten bate van de volksgezondheid, dus indirect ter bevordering van den natuurlijken aanwas der bevolking, alleszins gerechtvaardigd moet worden geacht.....

.....Nog ten aanzien van een andere zaak acht de gouverneur hier een woord van erkentelijkheid op zijne plaats, n.l. aan de Rockefeller Foundation, die hier in de kolonie den strijd wil aanbinden tegen de anchylostomiasis en daartoe haren directeur voor West-Indië, dr. Howard, de kolonie liet bezoeken, teneinde met den geneeskundigen dienst alhier overleg te plegen.

.....Aanstelling van een entomoloog aan het Landbouwdepartement is zeer noodig. In de eerste plaats voor het onderzoek van insectenplagen, zooals deze v.b. voorkomen in suikerriet, cocosnoten en cacao.

(Voor dit voorstel, dat wij reeds een paar jaar geleden in overweging gaven, brengen wij den Gouverneur een eeresalut, maar veroorloven ons tevens den wensch uit te spreken, dat de entomoloog in de eerste plaats zal onderzoeken de beste wijze van bestrijden der insecten, die de gezondheid van den mensch belagen; eerst daarna de insectenplagen van cultuurplanten en vee. Wij twijfelen er niet aan of de Koloniale Staten zullen den post met algemeene stemmen goedkeuren en wij zijn overtuigd, dat de Minister van Koloniën in geen geval daar een streep door halen zal).

Nog een enkele aanhaling uit de bijlage „Overzicht van de Cultures in 1914”.

„Bacoven. Door het afspringen van de onderhandelingen met de heeren Wambersie en Zoon en van Nieveld Goudriaan en Co. te Rotterdam werd de Congo-bacoven-cultuur geheel stop gezet. In 1914 vonden nog drie verschepingen naar Rotterdam plaats. Uitgevoerd werden 73161 bossen, welke tot zeer bevredigende prijzen koopers vonden.

Het is voor de kolonie een groote tegenslag, dat de cultuur van de Congo-bacoven niet verder kan worden voortgezet, vooral nu na de teleurstelling met de Gros Michel bacoven ondervonden de cultuur der Congo-bacoven een zeer goed betalende zaak beloofde te worden.”

Of de heeren hier in Nederland, die, door hun beter willen weten dan de menschen in de kolonie, dezen stand van zaken in het leven hebben geroepen, zich daarvan iets aantrekken?

WAT DE INLANDER ZEGT.

De neutraliteit en de vrijheid der Inl. pers. De Inlandsche bladen, die op de Buitenbezittingen uitkomen, — alzo beweerde de „Oetoesan Melajo” — hebben over 't algemeen de neutrale houding aangenomen en wel uit overweging, dat Nederland neutraal gebleven is. En dit is maar goed ook meent 't blad. 't Is niet noodig zijn Turkschgezinde gevoelens te openbaren; wat zin heeft 't zijn liefde voor Turkije te bekennen. De Inlanders hebben tot nu toe nooit eenige liefde voor eigen land en volk getoond. Zij hadden bewondering, vrees, achting of liefde voor andere volken, die de Inlanders steeds ten eigen voordeele gebruikt hebben. Het wordt nu meer dan tijd, dat de Inlanders aan eigen volk en geboortegrond gaan denken, daaraan dat gevoel wijdden, wat in andere landen vaderlandsliefde genoemd wordt. De Inlandsche bladen, die op Java verschijnen, zijn daarentegen eenigszins Turksch gezind en pro Duitsch.

Langzamerhand zijn de gevoelens van zelf wat kalmer geworden en veel notitie wordt er niet van genomen, dat de Hollandsche bladen pro-Engelsch zijn. Wel geeft 't aanstoot, dat deze bladen den inhoud van Maleische bladen niet altijd juist weergeven, waardoor een verkeerde indruk teweeggebracht wordt. Wij behoeven wel niet in herinnering te brengen de verkeerde vertaling, die indertijd van het woord *kekallah* in het „Soerabajaasch Handelsblad” gegeven werd. Nu is er melding van gemaakt, dat te Soerabaja een komitee is opgericht om Turkije in den oorlog tegen de Christenen op alle mogelijke wijze te steunen. Niets is minder waar. Dit komitee wil slechts de „Al Hilal Alachmar”, d.i. het Turksche Roode Kruis, de „Turksche Halve Maan” steunen. Dit is heel wat anders. En dat de Inlandsche bladen ook al pro-Duitsch mochten zijn, is niet omdat zij het land hebben aan Rusland of de andere verbonden staten, maar omdat zij door het geloof zich aan de Turken verbonden gevoelen. 't Is daarom nu vooral voor Nederland goed Indië en de Inlanders meer en meer aan zich te verbinden. Ten aanzien van hunne rechten en verplichtingen mag geen onderscheid met de Hollanders gemaakt worden. Ten aanzien van de rechtspleging en de straffen mag geen verschil bestaan. De bestaande regelingen mogen niet bestendig blijven. De Hollanders moeten meer en meer begrijpen, dat de Inlanders ook menschen zijn, die oordeel en schaaftgevoel hebben. En als de Inlanders daar naar behandeld worden, zullen zij van zelf tot de Hollanders getrokken worden. Zij zullen dit toonen, niet in woorden maar in daden. Holland mag niet uit het oog verliezen, dat het nu in dezen tijd meer dan anders de hulp der Inlanders noodig kan hebben. Zij zijn thans heel

goed op de hoogte van hunne rechten, weten wat oirbaar is en wat niet. Plaag hen niet, kwel hen niet, verneder hen niet. Dikwijls geven de Hollanders er aanleiding toe, dat de Inlanders brutaal worden of zich vergrijpen en verzetten. Als de Hollanders de Inlanders rechtvaardig en met liefde behandelen, zullen zij voor de verdediging van Indië geen Dreadnoughts noodig hebben, maar met behulp van de Inlanders alle aanvallen kunnen afslaan. Het is noodig, dat de Inlanders een eigen parlement hebben, zooals in de Philippijnen voor de regeling van eigen aangelegenheden. Nu kunnen de Inlanders in het belang van de Hollanders en het land zelf niets doen. Als de B. V. komt, kunnen wij slechts toekijken, doch geen hand uitsteken. Alzoov bovengenoemd blad.

De redacteur van de „Sinar Djawa” ontving een anoniemen brief, waarin de schrijver van zich zelven getuigt, dat hij een oprecht Muzelman is, maar dit niet van den redacteur kan zeggen. Deze is naar des schrijvers meening een Christen met het mombakkes van den Islam; want om des voordeelswille praat hij de Christenen naar den mond, moet hij een zoet gezicht zetten. Wat de anoniemus beweert, alzo de redacteur, moeten wij aan het oordeel van den Allerhoogste overlaten, die in de harten der menschen lezen kan. Maar als hij daarbij bedreigingen uit, van ons te zullen vervolgen ten doode toe, om daarmede de zegeningen van den hemel te winnen, dan moeten wij ronduit verklaren, dat wij den oprechten Islammischen godsdienstzin in den man niet vertrouwen, daar onze godsdienst zijn belijders verbiedt te dooden en te laten dooden. Hij liegt, als hij zegt, dat hij een oprecht Mohamedaan is. Integendeel hij is een dissipel van de orde van Satan. En wat is wel de oorzaak van zijn ontstemming en toorn tegen ons? Omdat wij in onze kolommen zoo weinig melding maken van de daden van Turkije in dezen grooten oorlog, en dan nog wel van nederlagen en van het pak slaag, dat de Turken bij het Suezkanaal van de Engelschen gekregen hebben. Hij schaamt zich er over, dat de Turken verloren zouden hebben. En daarom is hij kwaad op ons! Hij moest 't toch begrijpen, dat wij niet anders doen dan weergeven, wat de Europeesche (Engelsche) telegrammen ons gelieven te melden. Als de berichten gunstig voor Turkije geweest waren, wel dan zouden wij immers ook niet anders dan gunstige berichten verspreid hebben. Mogen wij dan anders handelen en zeggen, dat de Turken gewonnen hebben, als de berichten van het tegendeel getuigen? Eigen correspondenten te Cairo of Constantinopel hebben wij niet. Hoe kan hij 't bewijzen, dat wij onjuiste berichten overbrengen? Als hij soms onze correspondent op die plaatsen wilde wezen, wij zouden hem gaarne daarvoor in dienst nemen en naar vermogen betalen. In Djeddah hebben wij een correspondent, maar die maakt geen melding van Turksche overwinningen. Moeten wij dan toch zeggen, dat de Turken aan de winnende hand zijn? Wij zullen zijn woede maar op haar beloop en de straf aan God overlaten. Maar tegen één ding moeten wij opkomen: dat hij ons beschuldigt, dat wij andermans geld in de wacht slepen. Deze beschuldiging hebben wij niet verdiend. En bewijzen levert hij niet. Hij had ons werk moeten apprecieeren, in plaats van te veroordeelen. De journalisten hebben tegenwoordig vooral een moeilijke taak. Zij staan aan verdachtmakingen en vervolgingen bloot; zij moeten oppassen, dat zij niet in het parket van den Officier van Justitie terecht komen. Hij deed beter zich te overtuigen op ons redactie-bureau dan klakkeloos onverdiende en onware beschuldigingen uit te spreken.

In verband hiermede brengt de „Sinar Djawa” zijne lezers in kennis met de vervolging, waaraan dokter Tjipto bloot zal staan. In herinnering wordt gebracht, dat deze leider van de S. I. in Augustus 1913 ter wille van de Indische zaak naar Banda werd verbannen en zulks in 't belang van de openbare orde en rust, maar dat hij vergunning kreeg om naar Nederland te vertrekken, samen met Douwes Dekker en Soewardi. In het vorige jaar kreeg hij 't, in 't belang van zijne gezondheid, door tusschenkomst van den Minister van Koloniën van den Gouverneur-Generaal gedaan, dat hij weer naar Indië terug mocht keeren. Over de Indische beweging heeft hij in de „Indische Gids” een uitvoerig artikel geschreven. Nu had hij een stuk voor de „Doenia Bergerak” gereed gemaakt, maar voordat het ter perse kwam, werd het den assistent-resident van Solo in handen gespeeld. Het stuk is getiteld „Justitie mengamok” (Justitie maakt amok). Tjipto werd door den assistent-resident voornoemd verhoord; hij vroeg naar aanleiding van welke uitdrukkingen dit verhoor werd afgenomen. De assistent-resident weigerde hierop antwoord te geven en Tjipto mocht geen aantekeningen maken van de hem gestelde vragen en de door hem gegeven antwoorden. Spoedig zullen wel meer redacteurs van Maleische bladen vervolgd worden. De „Doenia Bergerak” zelf is reeds in vier zaken betrokken.

De „Sinar Djawa” kan zich niet vereenigen met deze actie van Tjipto, evenmin als van Darnakoesoema, redacteur van de „Goentoer” in zijn artikel „Tjoemah Seorang djawa” (‘t is maar een Javan). Maar toch kan de wijze, waarop het bestuur in deze is opgetreden, de goedkeuring van het blad niet wegdragen. Zonder enig bewijs werd een verhoor afgenomen. Maar 't meest — alzo de „Sinar Djawa” — zijn wij verontwaardigd over de handeling van den persoon, die het gewraakte artikel van Tjipto aan den assistent-resident gegeven heeft. Dit is een eenig voorbeeld voor zooverre ons bekend in de Indische journalistiek. Wij hopen, dat bij het verder onderzoek de naam van dezen handlanger der politie bekend zal worden gemaakt.

Sigarenmagazijn HAVANA HUIS,
Groot Hertoginnelaan 109, halte Lijn 3 en 13.
Den Haag.

Aanbevolen merken. { Nanjo - Queen Loanda 5 cent.
El Grande - Expres - La Belleza 4 cent.
Joseph Israëls - Vincio - Carona 3 cent.

ALLE MERKEN CIGARETTEN.

IMPORT. Telef. Haag 8450. EXPORT.

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort No. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor Indische Fondsen.

„INSTITUUT DE REGT”.

Internaat: HAAGWEG 17. RIJSWIJK (Z.-H.) Telefoon 166. Externaat ORANJELAAN 26.

De geheele school, gebouwd in 1909, is ingericht volgens de moderne eischen der hygiëne met centrale verwarming. De zeer gunstige resultaten der examens leggen getuigenis af van het degelijk onderwijs. Het onderwijs omvat: Lagere school, H.B.S. met 5-jarigen cursus en Handels-onderwijs. Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche Woningen en een Japansche Barbierster.

Terwijl in Rembang — zoo verhaalt de „Pewarta Soerabaja” — de Europeesche woningen over het algemeen in vervallen toestand verkeerden, zien de meeste huizen der Chineezers er zeer netjes uit; zij worden goed onderhouden en hebben een mooie vloer van tegeltjes. De Chineezers te Rembang, zoomede die van Lasem (nabij Rembang gelegen en met Rembang een der grootste Chineesche nederzettingen op Java) houden van mooie, geïnteresseerde woningen. Zij hebben hier hun Chineesche bouwtrant bewaard. Doet ge de voordeur open — zoo beschrijft de schrijver — dan komt ge op een binnenplaats en bekomt een prachtig gezicht op de voor u liggende woning. Voor de verlichting van zijn huis gebruikt de Chinees daar gasoline. In Rembang schijnt 't met de zaken nog al goed te gaan, althans met den handel in rijst en hout. Het is te zien aan de weelde in vele woningen, de Chineesche sociëteit, het Chineesche hotel „Seneng” geheeten. Dit laatste wordt als uitstekend geprezen. In den laatsten tijd zijn er ook Japanners komen wonen, die in ondergeschikte betrekkingen geplaatst zijn. Nu is een Japansche barbier er bij gekomen. Hij begon door middel van kaarten reclame voor zijn zaak te maken. Maar de meeste en beste reclame is wel zijn vrouw, een nog jonge, aardige Japansche, die met haar fijne handjes de zeepkwast over het gezicht der heeren beweegt. Men zegt, dat het o zoo druk loopt bij den Japanschen barbier.

Zal China in werkelijkheid vooruitgaan? zoo vraagt K. in de „Sinar Sumatra”, zooals dit door alle Chineezers verlangd wordt? Zullen de kosten en de offers, die er aan gewijd zijn, met den gewenschten uitslag bekroond worden? Er zijn er, die van oordeel zijn, dat het moeilijk zal gaan China op de gewenschte hoogte te brengen. Vele hinderpalen en struikelblokken zijn nog op zijde te duwen. De grootste moeilijkheid is wel deze: om het hoofdgeld (een hoofdelijke belasting voor alle Chineezers) er door te krijgen. De bevolking is nog niet overtuigd van de noodzakelijkheid van het invoeren van belastingen; zij begrijpt niet, wat met het geld gedaan zal worden. Het vertrouwen in de ambtenaren is daarbij niet groot, waarvan velen trouwens ook dit vertrouwen niet verdienen. Menigmaal is het gebeurd, zegt hij, dat 's lands gelden verdwenen en nimmer weer terecht kwamen, of dat men nooit te weten kwam, waaraan die gelden besteed werden. Met welke goede bedoelingen werd niet de hooge school van Nanking opgericht, waar ook Chineesche jongelingen uit N.-I. naar toe gingen. De gelden zijn op en de school is gesloten. De Chineezers moeten weer over de brug komen; N.-I. zal moeten bijspringen. En zoo gaat 't voort; vrouwen hebben wij niet in de toekomst. Waar in China voor een derde revolutie gevreesd wordt, zegt de „HoPo” is het voor de Chineesche onderdanen in N.-I. uiterst moeilijk om partij te kiezen en hun gelden te offeren. Zij weten niet, waar die gelden zullen blijven, voor welke doeleinden zij aangewend zullen worden. Begrijpelijk is 't, als zij hier in Indië hun handen gesloten zullen houden.

De Chineesche Vrouw.

In verband met de ontwikkeling en den gewenschten vooruitgang van de Chineezers in N.-I. brengt een schrijver in de „Sinar Sumatra” de kleeding van de Chineesche vrouwen op Java ter sprake. Terwijl de mannen, zegt hij, bijna overal de Europeesche kleederdracht hebben aangenomen, gaan de vrouwen daar nog verschillend gekleed. Wel is waar, hebben zij de Javaansche kleederdracht afgelegd, waarmede zij vroeger in 't openbaar te voorschijn kwamen, maar te Batavia bijv. gaan de meisjes in Chineesch costume (baadje en broek) naar de scholen, terwijl te Semarang daarentegen deze kleedingstukken een Europeesch fatsoen hebben aangenomen. Wat moeten wij nu in 't belang van de uniformiteit doen, vraagt hij? Is het waar, dat met het aannemen van de Europeesche kleederdracht wij ons nationaal karakter weggeworpen hebben? In geen deele! Chineezers zijn en blijven wij in welk costume wij ook gekleed zijn. Ten dienste onzer ontwikkeling en beschaving hebben wij en ook de Japanners de Westersche begrippen daaromtrent aangenomen. Ook in Japan gaan mannen en vrouwen Europeesch gekleed in 't openbaar althans (want in 't intieme huiselijk leven blijven zij in Japansche kleeren gestoken). Welk bezwaar is er nu, dat ook in Indië de vrouwen en meisjes zich voortaan Europeesch kleeden, zooals ook de Europeesche vrouwen in Indië doen? Zij behoeven daarom hun nationaliteit niet te verloochenen.

Van vooruitgang onder de Chineesche vrouwen hebben wij in het afgelopen jaar nog niet veel bemerkt, zegt de „HoPo”. Ja, zij willen meer vrijheid van beweging en mooie kleeren aantrekken. In het huiselijke is alles nog bij het oude gebleven, zoo ook de verhouding tusschen man en vrouw. Het aantal vrouwelijke leerlingen is op de Hak Tong scholen niet toegenomen. Ook de mannelijke leerlingen zijn op deze scholen in 't afgelopen jaar in aantal niet vermeerderd. Het getal is vrijwel stationair gebleven. En toch is de kennis van de Chineesche taal en het Chineesche letterschrift zoo noodig voor allen, die Chinees willen blijven. De belangstelling is eerder verflauwd dan aangewakkerd. Met de Hollandsch Chineesche scholen is 't daarentegen zeer goed gegaan. De scholen en leerlingen zijn in aantal toegenomen. Zooals bekend, zal nu een Chineesche kweekschool worden opgericht, om in 't tekort van onderwijzers te voorzien. Voor deze regeling kunnen wij het Hollandsche Gouvernement niet anders dan hoogst dankbaar zijn.

Van Vreemde Koloniën.

Made in Germany.

De correspondent van de N. R. C. komt in een vrij uitvoerig artikel, in 't ochtendblad A van 10 dezer, op tegen de zienswijze, welke professor Snouck Hurgronje in zijn Gidsartikel ten beste heeft gegeven. Volgens hem zou de groote Islamkenner ten onrechte de voorstelling, die de strijd aan Turksche zijde tot een heilige oorlog wil maken, betiteld hebben als made in Germany. Als bewijs voert hij aan, dat in Egypte het denkbeeld van de bevrijding van den Islam vele gemoederen beroert. In Soedan stond reeds een heilige op, die zijn middeleeuwsche denkbeelden met den dood moest bekoopen. In Turkije zijn de Arabisch sprekende mohamedanen den Sultan trouw gebleven. De expeditie naar Bassora is voor de Britten een tegenvaller geweest. Het beroep op het mohamedaansche fanatisme blijkt een heel handige zet van Enver pasja en de zijnen te zijn. Schr. meent, dat wat in tegenovergestelden geest geuit wordt in gebied, dat aan de verbonden mogendheden verbonden is, niet oprecht is. Maar indien dit alles te aanvaarden is, weerlegt 't nog niet het made in Germany in daad, bedoeling en uitwerking.

De Duitsche producten vonden grif afzet in verschillende landen, tot in Engeland zelf, waar zij als echte Engelsche waar aangeboden werden, onder vreemd fabrieksmerk. Om dit tegen te gaan werd het waarmerk „made in Germany” geveerd. Het wil ons voorkomen, dat de correspondent van de N. R. C. slechts bepleit, dat dezelfde methode den Duitschers ook weer gelukt met hun koran-artikel. Professor Snouck Hurgronje kan er zich vergist hebben, dat de ontwikkelde mohamedaansche de echte waar van de namaak zou onderscheiden, maar uit dit feit zou dan nog niet volgen, dat de Enver pasja islam-politiek niet is made in Germany. Of de hoogleeraar zich in zijn verwachting op het goede inzicht der mohamedaansche voormannen vergist heeft, zal echter nog moeten blijken. De correspondent van de N. R. C. geeft waarnemingen uit het kamp van hen, die aan Duitse zijde staan, voor 't overige kan hij slechts twijfel uitspreken over gebied dat buiten zijn veld van waarneming ligt.

Hoessein I van Egypte.

Wij hebben bij de troonsverheffing van den eersten sultan van Egypte niet durven verwachten, dat 't pad van dezen vorst over rozen zou gaan. Voorloopig zijn de distels nog in de meerderheid. De staten, die niet tot de bondgenooten van Gr. Brittanië behooren, hebben hem nog niet erkend. Er waren buitenlandsche vertegenwoordigers. Bij de nieuwe regeling van zaken zijn deze gebleven, maar de bemoeienis voor de buitenl. zaken is naar Londen overgebracht. De buitenl. gezanten trekken zich ook van den sultan niets aan, maar evenmin iets van den vroegeren khedive, omdat Engeland dezen natuurlijk niet meer erkent.

Elders maken wij reeds melding van 't opstootje van een nieuwen profeet, waaruit blijkt, dat van het verhaal in de Voss. Zeit. toch wel iets aan was, al heeft Enke schromelijk overdreven. Tevens hebben wij van een verwoestende sprinkhanenplaag gewag te maken. Nijverheid en bevoeiingswerken lijden onder den oorlog. Bij het Suezkanaal is 't nog niet rustig. Het Fr. expeditiekorps van het oosten, onder generaal d'Amade, heeft de gastvrijheid van Egypte ingeroepen, die wel met minder vreugde aanvaard dan begroot zal zijn.

Hierbij is nu de aanslag te Kaïro gekomen, die des sultan's grootheid wel luister zal bijzetten, maar die Z. H. toch minder gerust op straat en zelfs naar bed zal doen gaan. De dader wilde den overweldiger geven wat hem toekomt, hij zegt uit eigen beweging en zonder medeplichtigen gehandeld te hebben, maar de politie gelooft meer aan een opdracht van een geheim genootschap. Salam aleikoem.

Een eigenaardige vijand.

De koloniale troepen kunnen eigenaardige opdrachten krijgen. Kolonel Peltier, bevelhebber der troepen in Abda-Dokkala, in Marokko, kwam te Marrakech, ten einde met zijn collega de Lamothé, de middelen te beramen, die te nemen zijn tegen een inval van..... sprinkhanen. De hoofdofficieren hebben een maatregel getroffen, die ook den indruk maakt of het een expeditie tegen een stam geldt. Een compagnie van het 139e territoriale bataljon werd, onder drie officieren, ter plaatse gedetacheerd en zij mocht met succes werkzaam zijn. 't Is wel jammer, dat niet verteld wordt, welke strijdmiddelen zijn aangewend, maar 't geval is interessant genoeg om 't weer eens te vermelden: een compagnie, die uitrukt om zich naar 't meest door de sprinkhanen bedreigde plaats te begeven, en die, dank zij de snelheid en de goede organisatie van haar optreden, een goed gedeelte van de bedreigde oogst heeft kunnen redden.

Zoo zal de koloniale weer ongeloflijke en toch ware verhalen kunnen opdisschen.

Dezelfde plaag teistert Egypte. Daar doet zij zich in ongekend groote afmeting voor, zoodat de tegenwoordigheid der Britsche macht er niet zoo gelukkig schijnt te zijn als de Fr. compagnie in Marokko.

Censuur in Zuid-Afrika.

Een lezer der N. R. C. in de Kaapprovincie schreef aan de redactie van dit blad: „Daar uw koerant mij in den laatsten tijd zoo afschuwelijk verminkt door den censor bereikt, is die het lezen niet meer waard. Niet alleen ontbreken elke week koeranten, doch zelfs van die men ontvangt zijn verschillende stukken uitgeknipt. Dit mag indirect meins wezen, maar ergert een mensch tevens. Stof tot ergernis krijgen wij hier bovendien genoeg. U zult mij dus verplichten met toezending te wachten tot wij weer mondig zijn”.

Een stem uit Australië.

The Times heeft, onder instemming, melding gemaakt van de aandrang, die van den Eersten minister van de Austral. Statenbond, Fisher, is uitgegaan, om een officieel vertegenwoordiger van elk der kroonkoloniën naar Londen te doen komen, om ingelicht te worden en van raad te kunnen dienen, in verband met de oorlogsaanleggen. De regeeringen der koloniën moeten, om mede te werken, op de hoogte worden gehouden van de inzichten betreffende oorlog en vrede. Minister Fisher ziet af van de wenschelijkheid om de „Imperial Conference” te houden, die dit jaar eigenlijk moest worden bijeengeroepen. Het is nu de tijd niet om over verschillende vraagstukken in uitvoerige beschouwingen en debatten te treden en nog minder voor de daarbij gebruikelijke feestmalen met hun echt Engelsche speeches. Ieder is nu wijs genoeg om deze dingen als uit den tijd te beschouwen. Maar wel wordt behoefte gevoeld om de bedoeling te kennen van den man, die de leiding van den oorlog in handen heeft. Daarnaast, en als van nog meer betekenis, staat kennis van wat beoogd wordt te doen bij het sluiten van den vrede. Voor de Rijksregering moet het

Magazijn INSULINDE

Spuistraat 62 - DEN HAAG - Telefoon 3687

Indische Uitrustingen
Nuwelijks-Uitzetten

Eigen Ateliers voor Maatwerk.

GROOTSTE KEUZE. GOEDKOOPSTE PRIJZEN.

CENEALOGISCH + HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN CENEALOGIEËN, BIJEENBRENGEN DER BEHOODIGDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELSPERKENNING, INLIJVING & VERHEFFING, HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS, ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDSTEN ZIN.

DEN HAAG - OBRECHTSTR. 181.

MAISON MEIJER

Trompstraat 73, bij de Laan van Meerdervoort.
TELEFOON 4050. CUISINIER. TELEFOON 4050.

Levering van Dejeuners, Dinners en Soupers.
Koude en Warme Schotels met bijlevering van Zilver, Servies (naar keuze), enz. enz.

Levert dagelijksche DINERS aan huis vanaf f 0.80.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO'S, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

Firma J. SCHEENHOWER & Zn

Gevestigd 1844.

Complete Meubilering.

Prinsegracht 26 - 's-Gravenhage - Telefoon 5164.

O. J. STUUT,
Charlotte de Bourbonplein 28. DEN HAAG.
Telefoon 5073.

COMESTIBLES, KOLONIALE WAREN EN
INDISCHE INGREDIËNTEN.

Adverteeren doet verkoopen.

anderzijds niet zonder betekenissen zijn te vernemen en op de hoogte te blijven van wat elk der kroonkoloniën ten opzichte van deze punten heeft uit te spreken of mee te deelen. Het meerendeel der moeilijkheden, die tusschen kolonie en moederland ontstaan, is het gevolg van onkunde, en de onkunde is niet altijd aan de zijde van de koloniale besturen.

Uit een verklaring van minister Harcourt is bekend, dat de Britsche regering ook van het houden der Imperial Conference heeft afgezien, maar zij is tot nu toe een bescheid op den door Fisher uitgesproken wensch schuldig gebleven. Het is voor de regering ook geen gemakkelijke zaak. De politiek van den oorlog en van den vrede ligt niet in de hand van een regering. Vooreerst wil de vijand altijd een woord meespreken en wijzigt 't wederzijdsch en wederkeurig inzicht zich gestadig. Maar in de omstandigheden, waarin de driebond, die met Japan, Servië, België, Montenegro een zevenbond vormen, is 't nog minder doenlijk een lijn zoo vast te leggen, dat aan een ander daarvan mededeeling kan worden gedaan. Bovendien zou hiervan bemoeienis van dien ander op den duur ook niet zijn uit te sluiten, en dan zou de goede verstandhouding er zeker allerminst door worden gewaarborgd. Daar staat de beschouwing tegenover, die lord Milner in the Royal Colonial Institut ten beste heeft gegeven en waarin hij openhartigheid ten opzichte van de koloniën bepleitte. Hij achtte het verkeerd de kans te loopen tot een regeling van den vrede te kunnen komen zonder mondeling overleg met de vertegenwoordigers der kroonkoloniën. De regering mag zich niet bevoegd achten in alle opzichten voor de koloniën te spreken. Uit het feit, dat de koloniën op zoo royale wijze aan den oorlog hebben deelgenomen, zonder een stem te hebben gehad in de oorlogsverklaring, mag niet worden afgeleid, dat haar ook een regeling van den vrede kan worden opgelegd, zonder eenig aandeel in de tot stand koming er van en zonder er ooit over gehoord te zijn.

Aan de dominions is voorgehouden hun meesterschap in eigen huis, het bezit van volle autonomie, zij zijn eenheden in een groter eenheid. Dit alles is waar. Maar wanneer over het hoogste belang van het rijk te beslissen is, hebben zij geen stem. De beslissing wordt dan voor haar genomen en zij hebben deze te aanvaarden. Dit is een hard gelag, meent the Times. Het snijdt als een zwaard door het netwerk van illusien, gegeven om de waarheid te verbergen ten opzichte der grens van het zelfbestuur in de dominions. De harde oorlogsleer toont de ijzeren werkelijkheid. Zij zullen moeten wachten om over de beëindiging van den oorlog mee te spreken, totdat de oorlog voorbij is. Zij zullen hierop geduldig wachten. Maar wat van den vrede te verwachten is, hierover is thans reeds te spreken, en hierover kunnen zij geraadpleegd worden, en dit wenschen zij blijkbaar.

Canada schijnt op dit punt minder gevoelig dan Australië en Nieuw-Zeeland. De bladen berichten althans, dat Canada, bij een overwinning op de Duitschers behaald, vanzelf een bevrediging van zijn belangen verwacht.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

In No. 15 van de De Ingenieur is de rede opgenomen, uitgesproken door den heer N. Wing Easton, ter gelegenheid van den 70en verjaardag van Dr. R. D. M. Verbeek. — Verder bevat dit Nr. o.m. overzichten van de voordrachten der heeren J. H. Müller Jr. en J. W. G. Pels Rijcken over de Semarang-Joana Stoomtram-Maatschappij (met afb.).

Koloniaal Tijdschrift.

De April-afl. opent met een korte levensbeschrijving van den, in Dec. l.l. overleden assistent-residene J. H. Hissink. — Ze bevat voorts een artikel van den heer W. Ch. Harde- man, getiteld: „Een ander over de zorg voor de volksgezondheid in Nederlandsch-Indië (voordracht gehouden voor de Nederlandsch-Indische Bestuursacademie). — Verder de volgende bijdragen: Het evolutie tijdperk op Bali 1906—1909, door G. F. de Bruyn Kops (gedeelte eener lezing, gehouden voor de Vereeniging van ambtenaren bij het B. B.). — De Karimoen Djawa-eilanden. Historisch-economische schets (vervolg), door G. L. Gonggrijp. — Evinrude, Bokma en Jee-anim. — Verscheidenheden (Nog eens groot tenue. — Een practisch idealist (S. Ritsema van Eck.) — De bestuurschool en de civiele gezaghebbers. — Kroniek, door Tertius. — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeem en Ch. P. J. Blok. — Vreemde Koloniën, door H. D. — Boekbespreking. — Bibliographie.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 11—12, jaargang 1914. De publicaties van het Rubbercongres, door Dr. A. A. L. Rutgers. — Circulaire in zake de oprichting van een centraal rubber-station. — Darwinisme en onze koloniale cultures, door P. E. Keuchenius. — De betekenis van twee bekende mieren, in verband met het groene-luizen vraagstuk van de koffie, door P. E. Keuchenius. — Over wondheling bij hevea, door P. E. Keuchenius. — Landloopers (wilde zwijnen), door J. Olivier. — Nog iets over de poejojoe, door E. Pistorius. — De besmettelijke veeziekten genoemd in de wet op de veeartsenijkunde in Nederlandsch-Indië (Stbl. 1912 No. 435), door H. J. Smit (vervolg). — Boekbespreking. — Spronkkelingen op landbouwgebied (Een ideaal rubberetablissement om 500.000 Lbs. rubber per jaar af te werken. — De plagen en ziekten van den cocospalm. Enz.).

De Indische Mercur.

No. 14 bevat o.m.: Nieuwe banen voor de suikerindustrie. Voordracht gehouden op het Natuur- en Geneeskundig Congres, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Malangsche Landbouwvereeniging. — De in- en uitvoeren der Vereenigde Staten in bladtak en tabaksfabrikaten over 1914. — De begroting van Suriname voor 1916. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen, zoomede de overige vaste rubrieken.

Weerberichten van Java.

Meer en meer heeft zich in Indië de behoefte doen gevoelen, om zonder uitstel onderricht te worden omtrent de weerstanden, die in den Archipel geheerscht hebben. Om aan dezen wensch tegemoet te komen, zullen door het Koninklijk Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia voortaan geregeld berichten worden uitgegeven over het weer in de afgelopen maand. Deze berichten zullen in hoofdzaak gegrondvest zijn op de waarnemingen der honderden regentstations op Java en de Buitenbezittingen en voort op de berichten omtrent de moessonwinden, die van havenmeesters en anderen zullen ontvangen worden. Ook van andere weersfactoren zal in bijzondere gevallen melding worden gemaakt.

In verband met den tijd, die de uit verschillende deelen

van den Archipel verzonden waarnemingsstaten noodig hebben om het Observatorium te bereiden, zal het maandelijksch bericht in drie deelen worden gegeven. Het eerste voor Java, zal den 4en of 5den van de maand uitkomen, het tweede zal in het midden van de maand verschijnen en over het grootste deel van de Buitenbezittingen berichten, terwijl het derde in den aanvang van de volgende maand zal mededeeld worden en de berichten over de verst verwijderde eilanden bevatten. — (Ind. Merc.).

Het zoutbriketstelsel.

De onaangename gevolgen van de invoering van de zoutregie in Djokja beginnen al merkbaar te worden. Natuurlijk niet voor den genen, die gewoon zijn mooi tafelsout in de toko's te koop, of dit nu gaan doen, maar voor de groote massa, die gewoon is zich op de passars van het onmisbare zout te voorzien. In de eerste dagen van Januari werden de grauwe brokken van de regie niet aangekeken, omdat nog voldoende beter en goedkoop zout van het Djokjasche Zuidostrand te krijgen was. Maar nu schijnen Chineezzen het oude Djokjasche zout zooveel mogelijk te hebben opgekocht, om dit te vermengen met fijn gemaakt briketzout van de regie. Zij laten zich hiervoor nu het dubbele van den ouden prijs van het Djokjasche zout betalen, en verkoopen dit gemakkelijk.

Hieruit blijkt zeker wel duidelijk, dat de invoering van de zoutregie in Djokja door de bevolking alles behalve wordt gewaardeerd.

Het zoutbriketstelsel werkt in de buitenbezittingen tot dusver alleen in het gouvernement Sumatra's Westkust, te Natal (Tapanoeli) en in de westerafdeeling van Borneo en zal, zooals wij onlangs mededeelden, eerlang ook in Banka worden ingevoerd.

Thans kunnen wij melden, dat plannen bestaan, dit stelsel in 1916 ook in werking te stellen in de residenties Palembang, Benkoelen, Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en Bali en Lombok. — (Soer. Hbl.).

Pangéran Ario Hadiningrat. †

Blijkens een te 's-Gravenhage ontvangen telegram overleed te Demak, in den ouderdom van ruim 67 jaar, de ook hier te lande bij velen welbekende Pangéran Ario Hadiningrat, regent van Demak.

In Maart 1881 benoemd tot de hooge waardigheid, die ook zijn vader had bekleed, stond hij ruim 34 jaar aan het hoofd van de natuur misdeelde, doch niettemin dichtbevolkte en daardoor veel zorgen vereischende regentschap. De regering erkende bij herhaling zijn groote verdiensten als bestuurder, laatstelijk door toekenning van den hoogsten ambtstitel: Pangéran. Hij was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw en officier van de Oranje-Nassau-orde.

Met zijn vier broeders, van wie Kartini's vader, de regent van Djapara, de meest bekende was, behoorde hij tot de in hun tijd zeldzame kenners van de Nederlandsche beschaving onder de Javaansche aristocratie. Veelzijdig begaafd en onze taal volkomen machtig, heeft Hadiningrat, door zijn geschriften en adviezen, een grooten invloed gehad op de ontwikkeling der denkbeelden in en over de inlandsche maatschappij op Java. Zijn in 1896 aan de regering gegeven, in 1899 in het „Tijdschrift van het Binnenlandsch Bestuur“ gepubliceerd advies over „den achteruitgang van het prestige der inlandsche hoofden en de middelen om daarin verbetering te brengen“, bevatte een met klem van redenen aangevuld programma van onderwijshervorming, dat in tal van opzichten als grondslag van de thans gevolgde onderwijspolitiek kan worden beschouwd. Later nam hij een werkzaam aandeel in het groote onderzoek naar de oorzaken der mindere welvaart der inlandsche bevolking. Ook als lid van den gewestelijken raad van de residentie Semarang liet hij zich herhaaldelijk kennen als een man met ruimen blik en zelfstandig oordeel, die niet schroomde voor zijn meening uit te komen. Zijn artistieke begaafdheid bleek onder meer ook uit zijn zeldzaam meesterschap in de kunst van photografeeren, waaraan de pracht-collectie Javaansche landschappen en interieurs ter tentoonstelling te Brussel in 1910 te danken was. Er kan nog melding worden gemaakt van zijn deelneming aan de commissie van advies nopens de opleiding van personeel voor den inlandschen bestuursdienst. Blijkbaar is hij, na een kortstondige ongesteldheid, op zijn post gestorven.

Zij, die hem persoonlijk gekend hebben, zullen hem blijven denken als een man van buitengewone gaven en tevens als een gul gastheer, een trouw briefschrijver en een hartelijk vriend. (N. R. C.)

Huldiging Dr. R. D. M. Verbeek.

De heer Dr. R. D. M. Verbeek, oud-hoofdingenieur van het mijnwezen in Ned.-Indië, vierde 7 April zijn 70sten verjaardag.

In een der zalen van Pulchri Studio te 's-Gravenhage werd hem Donderdag 8 April eene hartelijke huldiging gebracht. Aanwezig waren een groot aantal vrienden en vereerders van den jubilaris, velen vergezeld van hunne dames. Onder de aanwezigen werden onder anderen opgemerkt Prof. J. Kraus, Oud-Minister van Waterstaat, Prof. Dr. C. Schmidt uit Bazel en het college van curatoren van de Technische Hoogeschool te Delft.

Nadat de heer N. Wing Easton, oud-hoofdingenieur bij den dienst van het Mijnwezen in Ned.-Indië voorzitter der huldigingscommissie, den jubilaris had binnengeleid, hield hij de huldigingsrede, waarbij bij de groote verdiensten van den heer Verbeek uiteenzette en er op wees, hoe deze, meer dan iemand anders, heeft bijgedragen tot de oplossing van het ontstaansprobleem van het geheel der aarde, dat men den Oost-Indischen Archipel pleegt te noemen. Hij heeft dat gedaan, stap voor stap, volkomen doelbewust, scherp observerend, de waarnemingen, streng logisch combineerend en niet meer daaruit concludeerend dan verantwoord kon worden, zoodat een zoo bescheiden mogelijke plaats werd verleend aan de hypothese.

Daarna gaf de spreker een uitvoerig overzicht van de verschillende werken door den jubilaris in het licht gegeven, o.a. over de groote Krakatau-eruptie in 1883. Hij herinnerde er verder aan, dat de bekendste geleerden van Europa het zich een eer rekenden den heer Verbeek in zijn studiën behulpzaam te zijn en hoe de mijningenieur-geoloog zich in zijn volle kracht toonde, nadat op hem de keuze was gevallen, om het werk op Sumatra voort te zetten, dat De Greve door zijn ontijdigen dood niet had kunnen voltooien. Intuschen werd met kracht het geologisch onderzoek van de Padangsche Bovenlanden ondernomen. Als bewijs van erkenning van het belang van den arbeid van Verbeek door de wetenschappelijke wereld, verleende de universiteit van Breslau hem het eere-doctoraat en nam de Duitse Academie van Wetenschappen te Halle hem onder hare leden op.

Verder wees de heer Wing Easton nog op de vele en belangrijke reizen, door den jubilaris in Indië gedaan en op

H. S. VAN HASSELT
KLEERMAKER
NOORDEINDE 94 - DEN HAAG

A. LAARMAN,
Valeriusstraat 106. Koningstraat 112.
Witte de Withstraat hoek Da Costastraat.
DEN HAAG.

KOFFIE - THEE.

Kruideniers-, Grutterswaren en Comestibles

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEFEN

DE GELUK ONDERWJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

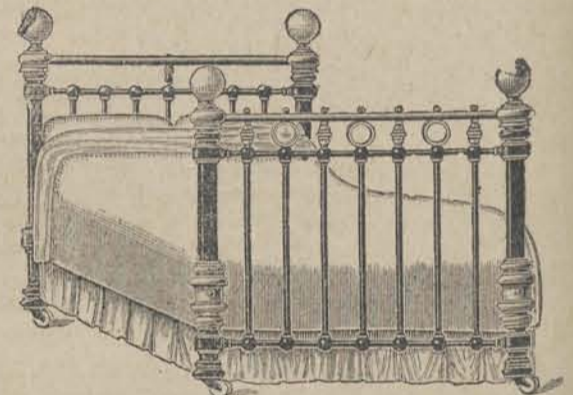
OVER DE WAALSCHER KERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTRAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Th. VAN LEIPSIG, Delft, Wijnhaven 3.
Boekdrukkerij, Kantoorboekhandel, Lederwaren, enz.

Moore's Vulpenhouder

beslist niet lekkend. . . . f 7.00

Zending franco tegen postwissel.
Rembours 15 cents verhooging

FABRIEK VAN GESCHILDERDE MEUBELEN

- G. J. LAMERS -

Prinsegracht 114, Den Haag.

Lever direct aan particulieren alle soorten
MEUBELEN, tegen fabrieksprijzen.

zijn onderzoekingen op Banka en Billiton, voornamelijk om na te gaan de herkomst van het tinerts aldaar.

Ten slotte verzoekt de redenaar aan den eere-voorzitter der huldigingscommissie, Dr. J. L. Cluysenaer, in zijn hoedanigheid van president-curator der Technische Hoogeschool te Delft, het door Charles van Wijk vervaardigde beeld van den jubilaris — voorloopig alleen in gips vervaardigd, ten gevolge van de tijdsomstandigheden — voor die instelling te aanvaarden en het de eereplaats — in de Indische Afdeling — te gunnen, die daarvoor was uitgekozen.

De heer Cluysenaer verklaarde namens het curatorium der T. H. te Delft, het geschenk gaarne te aanvaarden en het de gewenschte plaats te zullen geven.

De heer J. W. IJzerman huldigde den jarige namens het Kon. Aardrijksk. Genootschap en bood hem daarvan het eere-lidmaatschap aan.

De heer Verbeek, eindelijk het woord voerende, herdacht nog de medewerking van zijne collega's bij zijn arbeid onderzocht en in het bijzonder die van zijn veeljarigen medewerker en vriend Pennema, die op een zijner ontdekkingsreizen noodlottig om het leven is gekomen. Met een krachtig woord van opwekking aan de studeerende jongelingschap en hartelijke woorden van dank aan de Commissie, de heeren Cluysenaer en IJzerman, en allen, die hem op zoo buitengewone en zeldzame wijze gehuldigd hadden, besloot de heer Verbeek zijn hartelijk toegejuichte toespraak.

Daarna werd receptie gehouden. — (Ind. Merc.)

De Macedoniër.

Het April-nummer bevat een artikel van D. K. Wielenga over de zending op Midden-Java en de Buitenbezittingen, terwijl de heer D. Bakker schrijft over het Mahomedanisme op Java.

Ceres.

Het April-nummer van Ceres, het orgaan der studenten aan de Hoogere Landbouwschool te Wageningen, bevat het overzicht eener lezing van den heer S. P. Ham, getiteld: „Stroomgebieden, regenval en waterafvoer, mede in verband met het vraagstuk der boschreservering, speciaal in Probolinggo-Besoeke”. — In zijn „brieven uit de rimbou”, bespreekt G. M. B. de positie van den aspirant-houtvester; het is blijkbaar een tevreden mensch, die — o, zeldzaamheid — verklaart, dat de financiële positie lang niet slecht is.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

VERGADERING van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”, op Zaterdag 24 April 1915, om 2 uur n.m., Laan van Meerdervoort 187 te 's-Gravenhage.

Agenda:

1. Notulen van de vorige vergadering (zie K. W. 12 Nov. 1914, No. 46).
2. Verkiezing van een 2en Secretaris en een 2en Penningmeester.
3. Voordracht aan de aanstaande Algemeene Vergadering ter vervulling van 6 vacatures in het Hoofdbestuur, wegens periodiek aftreden.
4. Vaststelling van den datum waarop en de plaats waar de aanstaande Algemeene Vergadering zal worden gehouden.
5. Rekening en verantwoording en begrooting.
6. Mededeelingen van hetgeen in het belang der noodlijdenden in de kolonie Curaçao is verricht.
7. Idem omtrent de plannen om maatregelen te beramen ten einde de kennis van Indië bij het onderwijs in Nederland grondiger te behandelen.
8. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,

E. F. GROOSS.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

Verlag over 1914.

Bestuur.

In de Algemeene Vergadering van 4 Maart werd de heer L. A. Bakhuis herkozen, terwijl in de plaats van de heeren A. B. J. Prakken, periodieke aftreding, en P. Zeijdel, die bedankt had, gekozen werden de heer E. van Assen en Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beuzekom.

Eerstgenoemde was om particuliere redenen verhinderd de benoeming aan te nemen.

In de Bestuursvergadering van den 23en April werd de Heer R. Zuyderhoff als bestuurslid gekozen, die den 7en Mei het voorzitterschap aanvaardde:

Leden.

Op 1 Januari 1914 bedroeg het aantal leden, niet zooals in het verslag over 1913 op 31 December abusievelijk werd vermeld 931, maar 929
Bijgekomen 164

1093

Afgegaan:

Naar andere afdelingen 103
Bedankt 110
Overleden 10
Geweigerd te betalen 3
Zonder adres vertrokken 3
Geroyeerd 1

230

Aantal leden 31 December 1914 863
Een verlies dus van 66 leden, wat moet worden toegeschreven aan de tijdsomstandigheden.

Statuten

ondergingen geen wijziging, doch, in verband met de

statutenwijziging van het Hoofdbestuur, wordt deze in het vooruitzicht gesteld.

Buitengewone vergaderingen

hadden niet plaats.

Voordrachten, gezellige bijeenkomsten, enz.

Den 8en Februari hield de Heer Dr. A. Pulle een lezing over de 3e Zuid Nieuw Guinea-Expeditie, die door een vrij talrijk publiek werd bijgewoond.

Hoewel het Bestuur besloten had meerdere lezingen te doen houden, werd daarvan afgezien in verband met de te verwachten minder gunstige financiële omstandigheden der Vereeniging.

Hoewel de financiële toestand, wat betreft de geïnde contributie, niet noemenswaard is achteruit gegaan, kan toch met zekerheid worden aangenomen, dat in 1915 die toestand minder gunstig zal zijn, een verlies van 66 leden mag daarop wijzen.

Leeszaal.

Deze mag zich slechts in een matig bezoek verheugen. Sinds het optreden van den Heer L. Stibbe als Secretaris van de Nederlandsche afdeling der N.-I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw, worden weder geregeld boekwerken van die Vereeniging ontvangen.

Overigens hadden geen wijzigingen plaats, een paar werkjes: De Tropische Natuur in schetsen en kleuren, door Dr. A. H. Blaauw en Koloniale Volkenkunde, door J. C. van Eerde, werden aangeschaft.

Commissie

voor Opvoeding, Onderwijs, Huisvesting, Inrichting, enz.

Commissie

voor hulp aan werkzoekenden en van raad aan naar Indië vertrekkenden.

Uit de rapporten blijkt, evenals uit die van vorige jaren, dat de commissiën haar recht van bestaan blijven behouden, hoewel in vele opzichten meer kon verwacht worden.

Dat zulks niet het geval is, blijft toe te schrijven aan onvoldoende bekendheid met de werkzaamheden der commissiën.

Reclame blijft dus ten eerste aan te bevelen en vol vertrouwen mogen wij verwachten, dat onze leden zullen medewerken om de bekendheid met de Vereeniging „Oost en West” en haar arbeidsveld in ruimeren kring te verspreiden en hunne kennissen op te wekken lid der Vereeniging te worden.

De Voorzitter,

R. ZUYDERHOFF.

De Secretaris,

J. A. SOETENS.

's-Gravenhage, 26 Februari 1915.

Rekening en Verantwoording over het boekjaar 1914.

Ontvangsten.

Saldo 1 Januari 1914	f 675.63½
Contributies over het jaar 1914	„ 2587.—
Gekweekte renten	„ 54.—
Totaal	f 3286.63½

Uitgaven.

Salaris Algemeen Secretaris	f 525.—
Bureauhuur afdeling 's-Gravenhage	„ 400.—
Hoofdbestuur	„ 738.75
Telefoon met vermelding Gids	„ 31.60
Bijdrage aan het Hoofdbestuur voor de pest	„ 100.—
Contributies Linschoten, Oranjekruis, Bandelier en Anti-Oorlograad	„ 26.—
Abonnement Ind. Gids en Weekblad Indië	„ 25.—
Terugbetaalde contributies	„ 9.50
Salaris lezing Dr. Pulle en onkosten daarvoor	„ 90.15
Innen contributies, groote en kleine rekeningen en porto's	„ 254.73
Voordeelig saldo 1914	„ 1085.90½
Totaal	f 3286.63½

De Penningmeesteresse van de Afd. 's-Gravenhage der Vereeniging „Oost en West”,

M. TEN BOSCH—BOSSCHER.

's-Gravenhage, 25 Februari 1915.

Gezien en goedgekeurd.

De Commissie van Verificatie,

(w.g.) M. M. G. MAARSCHALK.

„ KLUIKENS.

„ E. MARCELLA.

's-Gravenhage, 25 Februari 1915.

In de leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, zijn dezer dagen o. a. ter lezing neergelegd:

1. Encyclopaedie van Ned.-West-Indië, onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en Joh. F. Snellemans, afl. 6.
2. Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned. Indië, uitgegeven door het Kon. Instituut, Deed 70, 2e, 3e en 4e aflevering.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

J. C. NIEUWSTRATEN

Juwelier.

TROUW- of VERLOVINGSRINGEN

..... SCHAKELRINGEN

..... ZEGELRINGEN

Piet Heinstraat 128, t.o. de Zoutmanstr.

DEN HAAG.

Dr. ALIMONDA'S

ELECTRISERTOESTELLEN, veel verbeterd, geen losse contacten, geen oxydatie, bijna geen onderhoud.

Garantie — Inruilen.

GEMAKKELIJKE BETALINGS-CONDITIËN.

Ook te huur.

P. J. HUIJGENS DEKKER, Weimarstr. 94.
(Oogen diagnose) Ged. Natuurarts.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

JUDELS, Patissier,

Telefoon 2602. Iste Obrechtstraat 44-46.
DEN HAAG.

Specialiteit: IRMA-TAART.

3. Mededeelingen vanwege het Nederl. Zendinggenootschap, 59ste deel, 4e stuk.
4. De Waterstaats-ingenieur, orgaan der Vereniging van Waterstaats-ingenieurs in Ned.-Oost-Indië.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

De Bestuurschool.

Reeds meermalen hebben wij gelegenheid gevonden de aandacht te vestigen op de „Instelling voor Bestuursstudien" welke te Batavia zal worden geopend. Thans zijn afgekondigd: a. een koninklijk Besluit (dd. 26 Mei 1914 no. 35 stsb. no. 502) bevattende de bijzondere voorwaarden van benoembaarheid tot candidaat-gezaghebber en hulp-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur in Nederlandsch-Indië en van de uitzending uit Nederland in eerstgemelde betrekking; alsmede de regelen, betreffende opleiding van gezaghebbers.

b. een Gouvernements Besluit d.d. 16 Juli '14 no. 2, vaststellende het reglement voor de „Bestuurschool" te Batavia, terwijl verder door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur een rondschrift is gericht tot de hoofden van gewestelijk bestuur op Java en Madoera (uitgezonderd de Vorstenlanden, waarin de residenten worden uitgenoodigd aan de onder hen dienende Inlandsche ambtenaren, welke in de termen vallen de lessen aan de Bestuurschool te volgen, den inhoud van het onder te vermelden reglement mede te deelen en de verzoekschriften van eventuele kandidaten op te zenden aan dien Departementschef).

Uit bovengenoemde besluiten blijkt, dat de Bestuurschool (de eenigszins langademige titel: „Instelling voor Bestuursstudien, is vervallen) met 10. October a.s. zal worden geopend, en het mag van algemeen belang geacht worden thans na te gaan, wat de Regeering met de opening van deze nieuwe onderwijs-inrichting beoogt en in hoeverre men mag verwachten, dat zij de resultaten zal afwerpen, welke men ervan hoopt.

De Bestuurschool heeft een tweeledig doel. Zij zal in de eerste plaats een inrichting zijn, waar jonge lieden, Nederlanders, kunnen worden opgeleid tot Gezaghebbers (het predicaat civiel is vervallen), d.w.z. tot een korps bestuursambtenaren voor de Buitenbezittingen, welk korps geëncadreerd wordt door de in Nederland opgeleide ambtenaren voor den Indischen dienst.

In de tweede plaats zal de Bestuurschool voor Java aan uitgezochte Inlandsche Bestuursambtenaren, te kiezen zijn, die een zes- tot tienjarigen diensttijd tellen, een rechtstreeks op de behoeften van de praktijk gerichte opleiding geven, welke opleiding hen meer dan tot nu toe geschikt zal maken voor de vervulling van hoogere bestuursfunctien. De cursus voor „Gezaghebbers" zoowel als voor „Inlandsche ambtenaren", zal twee jaar duren.

Om tot de Europeesche afdeling der school te worden toegelaten wordt geëischt, dat de candidaat in het bezit is van het eind-diploma der H.B.S. met vijfjarigen cursus dan wel van een daaraan gelijk te stellen getuigschrift. Ook kunnen nog worden toegelaten zij, van wie op grond hunner opleiding en (of) maatschappelijke werkzaamheid geschiktheid voor hun lateren werkkring mag worden verwacht.

Jaarlijks zal worden bekend gemaakt, hoeveel kandidaten tot de school kunnen worden toegelaten. Als norm is aangenomen 18, waarvan de helft uit Nederland zal worden gerecruiteerd. Alle kandidaten zullen daarenboven hebben te verschijnen voor een commissie, welke kennis zal nemen van de overgelegde diploma's, getuigschriften en daarbij uitgereikte cijferlijsten en die zich bovendien een oordeel zal vormen omtrent de algemeene ontwikkeling, het voorkomen en de beschaving van de kandidaten. De commissie heeft de bevoegdheid een voordracht van geschikt bevonden kandidaten aan te bieden aan den Gouverneur-Generaal (in Nederland aan den Minister van Koloniën), die de candidaat-gezaghebbers aanwijst. Zoodra de candidaat-gezaghebbers tot de bestuurschool zijn toegelaten, worden zij in het genot gesteld van een maandelijksche bezoldiging van f 150. (De uit Nederland uitgezonden candidaat-ambtenaren genieten daarenboven vrij overtocht c.g. met hun wettig gezin, en ontvangen een tegemoetkoming in de kosten van uitrusting van f 500. Alsnog wordt hun toegekend een voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederland-Indië).

Gedurende den twee-jarigen cursus zullen zij onderwijs ontvangen in:

- de grondbeginselen der Maleische taal en een algemeene inleiding tot de kennis der Indische talen.
- de algemeene trekken van het Ned. Indisch Staats- en Strafrecht.
- idem van de geschiedenis van Nederlandsch-Indië, die der Christelijke zending inbegrepen.
- idem van de Land- en Volkenkunde, speciaal met betrekking tot de Buitenbezittingen, daaronder mede te verstaan enkele begrippen der met den Islam verband houdende instellingen en gebruiken aldaar.
- het burgerlijk recht, voldoende tot uitoefening van een notariaat op beperkte schaal;
- de burgerlijke en waterbouwkunde, uitsluitend wat aangaat de eenvoudigste samenstellingen van gebouwen, wegen, bruggen en bevolciingswerken.
- De beginselen van gezondheidsleer, verbandleer en ziektenbehandeling. Na verbrachten studietijd leggen de candidaat-gezaghebbers het eindexamen der school af en zoo zij in dat examen slagen, worden zij benoemd tot hulp-gezaghebber. In die kwaliteit worden zij toegevoegd aan daarvoor geschikt geachte gezaghebbers, controleurs, of andere ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur of op zoodanige wijze te werk gesteld, als naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal dienstig kan zijn.

Deze diensttijd als hulp-gezaghebbers wordt noodig geacht ten einde den pas van de schoolbanken komenden ambtenaar gelegenheid te geven zich in te werken in de praktijk van den bestuursdienst, te leeren omgaan met bevolking en hoofden en zich praktisch te bekwamen in het gebruik van de volkstal.

Na afloop van dezen tweejarigen, praktischen leertijd worden de hulp-gezaghebbers, indien over hen gunstig is gerapporteerd, naar gelang van de behoefte benoemd tot gezaghebber op de gewone aan die betrekking verbonden inkomsten.

Tot zoover het Koninklijk Besluit, dat de opleiding tot gezaghebber regelt.

Zoals bekend, worden aan de thans fungeerende civiel-gezaghebbers geen bijzondere eischen omtrent de benoembaarheid gesteld en hoewel in dit corps ongetwijfeld vele goede krachten gevonden worden, is het niet tegen te spreken, dat het gemis aan vakkundige opleiding dikwijls sterk doet gevoelen. Het is dan ook ongetwijfeld een toe te juichen feit, dat de Regeering thans de opleiding van deze ambtena-

ren, die in de buitenbezittingen dikwijls een moeilijke en een altijd veelomvattende taak hebben te vervullen, krachtig ter hand neemt. Een vluchtige blik op het leerplan is voldoende om te doen zien, dat die opleiding, mits in practischen zin opgevat, zeer degelijk kan zijn.

De vraag is evenwel geoorloofd, of de eischen om als candidaat-ambtenaar te worden toegelaten, van dien aard zijn, dat zich — in Indië althans — veel gegadigden zullen opdoen. Op het oogenblik is de animo onder Indische jongelui, om voor bestuursambtenaar te worden opgeleid, zeer gering. Bij het jongstgehouden „schiffingsexamen" voor candidaat-ambtenaar hadden zich voor twintig plaatsen slechts drie liefhebbers aangemeld, hoewel het aantal beschikbare beurzen zes bedroeg!

Dit is ongetwijfeld een verschijnsel, dat tot nadenken stemt en waarvoor de in Nederland opgeleide bestuursambtenaren alle bestuursfunctien bereikbaar zijn, mag niet verwacht worden, dat zich voor candidaat-gezaghebber onder dezelfde voorwaarden meer aspiranten zullen opgeven. Blijkbaar heeft men bij de formulering van de eischen voor toelating tot de bestuurschool reeds eenigermate rekening willen houden met de mogelijkheid, dat de eigenlijk gezegde bestuursambtenaren een meer wetenschappelijke, een universitaire opleiding zouden ontvangen. Evenwel deze „meer wetenschappelijke" opleiding is nog ver af en op het oogenblik is eindexamen H. B. S. met vijfjarigen cursus (plus het „schiffingsexamen") voldoende om voor den administrativen dienst in Nederland te worden opgeleid en men behoeft geen groot profet te zijn om te voorspellen, dat dit nog wel eenige jaren zoo zal blijven. Houdt men nu voor toelating tot de bestuurschool te zeer vast aan den eisch: eindexamen vijfjarige, dan loopt men gevaar, dat zich voor candidaat-gezaghebber zich alleen zij zullen aanmelden, die gewogen, doch te licht bevonden zijn voor candidaat-ambtenaar, en men mag bezwaarlijk aannemen, dat de commissie, belast met het schiffen van candidaat-gezaghebbers, van meening zal zijn dat zij, die niet geschikt zijn voor controleur, nog altijd wel in aanmerking kunnen komen voor gezaghebber!

Van den beginne af moet men er voor waken, dat de meening post vat, dat gezaghebbers een soort van namaakcontroleurs zouden zijn. Integendeel, waar de opleiding voor gezaghebber juist blijkens de bedoeling van de Regeering in practische banen zal worden geleid, daar kunnen en moeten onze gezaghebbers worden ambtenaren met een practischen blik op de zaken, handige mannen, mannen met durf en met initiatief en daarvoor zijn geestelijk of moreel defecten niet de aangewezen menschen.

Nu is het waar dat zich nog een andere categorie van kandidaten zou kunnen aanmelden, n.l. zij, wier financieele positie hen dwingt terstond geld te gaan verdienen, die dus de f 150 salaris als candidaat-gezaghebber niet kunnen missen. Maar ook hun aantal zal niet groot zijn, in Indië althans niet, omdat het verkrijgen van een beurs om te Leiden te gaan studeeren voor ambtenaar heel gemakkelijk is.

Gelukkig evenwel, heeft de Regeering naast het diploma H. B. S. vijfjarigen cursus nog de mogelijkheid opengesteld om op andere wijze tot de Bestuurschool te worden toegelaten. De „schiffings-commissie" voor candidaat-gezaghebbers kan ook genoeg nemen met een „daarmede ten minste gelijk te stellen examen". Dit is al een groote tegemoetkoming (geen verlaging van de eischen!), want nu zullen bezitters van het diploma drieparig plus diploma handelsschool in de toekomst wellicht ook bezitters eiddiploma Mulo plus nog wat, in de gelegenheid zijn zich als aspiranten op te geven. De mooiste bepaling is evenwel vervat in de volgende zinsnede: Voor aanstelling tot candidaat-gezaghebber komen slechts in aanmerking mannelijke Nederlanders, die enz..... „dan wel van wie op grond van hun opleiding en (of) maatschappelijke werkzaamheid geschiktheid voor hun lateren werkkring wordt verwacht".

Naar onze meening moest deze tusschen aanhalingsteekens geplaatste zinsnede, — hoe stumperig uit een taalkundig oogpunt de constructie ook zij, — met gouden letters aan het hoofd van het staatsblad worden geplaatst. Ongetwijfeld, de Regeering heeft een zekere basis van algemeene ontwikkeling, een zeker quantum van kennis te eischen, maar zij zal verstandig doen niet al te veel waarde aan een papierje te hechten. Hier vooral heeft de commissie, welke belast zal worden de aspirant candidaat-gezaghebbers aan een onderzoek te onderwerpen, een hoogst moeilijke, zeer delicate, maar ook bij uitstek schoone taak te vervullen. Wanneer zij een candidaat voor zich krijgt, die niet al te veel schoolse wetenschap heeft vergaderd, maar die blijkens geeft van een helder verstand, een scherp oordeel en een practischen blik, gepaard aan beschaafde manieren, dan zal zij dien candidaat ongetwijfeld verkiezen boven vijfjesman met het diploma H. B. S. Moet er dan nog hier en daar op het gebied van kennis iets bijgespijkerd worden, welnu, daar is de school voor. Worden de kandidaten vooral onder de beide laatste categorieën van gegadigden gezocht, dan voorspellen wij de school 'n schoone toekomst en behoeft men voor bloedarme klassen niet te vreezen.

Thans de vraag, voor den a.s. gezaghebber zeker niet van het minste belang: Welke positie zullen de gezaghebbers innemen in de bestuurs-hiërarchie en welke bezoldiging zal hen worden toegekend?

Omtrent de eerste vraag is, voor zoover we weten, nog geen beslissing genomen, omtrent de tweede gelden de volgende regelen.

a. Als candidaat-gezaghebbers genieten zij een bezoldiging van f 150.— 's maands.

Dit salaris is voor jonge menschen, die nog absoluut niets gepresteerd hebben, zeker alleszins voldoende.

b. Aan de „hulp"-gezaghebbers wordt f 200.— 's maands toegekend 1), terwijl de eigenlijke gezagvoerders eene maandelijksche bezoldiging genieten van f 250.— tot f 400.— met f 50.— 's maands vergoeding voor vervoerkosten en vrije woning of bij gemis daarvan f 150.— huishuur.

Dit laatste bedrag wordt door velen als maximum te laag geacht. Terecht vrees men dan ook, dat bij dit betrekkelijk geringe eindsalaris zich niet die kandidaten zullen aanmelden, aan wie met gerustheid de zware taak van bestuursambtenaar op de Buitenbezittingen kan worden toevertrouwd. Naar wij dan ook uit zeer betrouwbare bron vernemen, mogen weldra voorstellen worden tegemoet gezien, waarbij de financieele positie der gezaghebbers zeer belangrijk zal worden verbeterd. Indien deze voorstellen de goedkeuring van den begrotingswetgever mochten verwerven, zullen de hulpgezaghebbers na twee jaren dienst benoembaar zijn tot gezaghebber op een aanvangstrakement van f 300.— met 5 drie jaarlijksche verhoogingen van f 75.— en één verhoging eveneens na drie jaren van f 100.— tot een maximum van f 775.— 's maands (met inbegrip van huishuur), terwijl voor reiskosten een vaste vergoeding van f 50.— blijft toegekend.

(Javabode, 1 September 1914).

1) Tot onze verwondering is deze bepaling niet opgenomen in het bovengenoemde K. B.

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

RESTAURANT 1e ETAGE, Ingang No. 17 Tel. Int. 2479
Plat du jour f 0.50 — Diners f 0.90, f 1.40, f 2.00. A la carte.

RESTAURANT - KNAPPSTEIN

VLAMINGSTRAAT 15-17 — 's-GRAVENHAGE
Des avonds na 8 uur: PLAT DU SOIR à f 0.75
PARTERRE: LUNCHROOM, INGANG No. 15. KOUDE EN WARMER SPIJZEN.

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten GUMMIHAKKEN. CREAMS, VETERS, enz.
Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK. Vluggede bediening.
Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.

N.B. Prijscurant op aanvraag verkrijgbaar.

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. H 7857
CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal Adres.

M. VISSER,

voorb. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

LIESKER **COMESTIBLES**
Frederikstraat 163 **KOLONIALE WAREN**
Valkenboschpl. 11^d **INDISCHE INGREDIËNTEN**
DEN HAAG.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade n.l. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Individuele Ongevallenverzekering,
Automobielverzekering, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië
de Heer N. J. TAKKEN te Soerabaya.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

A. BONS voorh. F. J. HÜBSCHER & ZONEN,

Piet Heinstraat 129. Teleph. Haag 6255.
LUXE SCHOEISEL
EN SCHOEISEL VOOR DAGELIJKSCH GEBRUIK.
Maat- en Reparatie-Inrichting.
EENIG ADRES DER ONOVERTROFFEN RESIDENTIE-CRÈME

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrische of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11**.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239 's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10, Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRIÏS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankieerkosten

b. Staats- en partij. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuikeer-Industrie.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

E. VAN DER HORST
BURGWAL 8
bij de Wagenstraat

bericht dat van af Maandag het Magazijn weder geregeld geopend is. Tevens den aankoop van een mooie partij **KLASSIEKE ARTIKELEN** in **Lyonsche zijden en Wollen Stoffen** en verdere Mode-Artikelen, welke voor de helft der gewone prijzen zullen worden uitverkocht.

Dames, getroost U de moeite op Uwe wandeling een bezoek aan ons magazijn te brengen.
Alle goederen welke niet naar genoegen zijn worden gaarne omgeruild

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

